

A Føroya lögtingi 1937.

Útflytan av fiski til Hálends. (Framhald.)

J. Simonsen

helt, at Dam, so øðismikil sum hann er, mundi hava okkurt uppskot at seta í hesum máli. Hann bað tí um at fáa málið til 3. viðgerð.

Zachariasen

segði, at Dam hevði bara funnist at, men einki positivt ávíst. Hann greiddi so nærri frá forhandlingunum við »Fiskaexporte«. At vísa málið til landsnevndina var ikki tað sama sum at begrava tað — landsnevndin hevði jú 10.000 kr.

P. M. Dam

harmaðist yvir, at Zachariasen einki positivt hevði høyrð í tí, hann hevði talað. Talarin vildi tí endurnýggja tað positiva: Nevndin skuldi kravt greitt svar frá »Fiskaexporte«, um tað vildi styðja hesa roynd. Nevndin skuldi, um hon hevði víst málið til landsnevndina, fyrri at hon skuldi fremja tað, haft uppskot um at heimila landsnevndini til at styðja málið við einum láni ella studningi. Tær 10.000 kr., ið Zachariasen talaði um, vóru jú býttar í Ivey, landbrúk 5000, sjóvinna hinar 5000. Hesar 5000 vóru ætlaðar til smærri studningar, 50—100—200 kr. Av teim kundum einki brúkast til hetta mál. Tað vísti nevndin.

O. F. Joensen

helt, at tingið hevði einki við tilfisk mál at gera. Tað gjordi »Fiskaexporte«, ið óivað var best skikkað til tess.

Chr. Holm Jacobsen

talaði um, hvussu hann hevði arbeitt við sølu av fiski í Hálendi. Har vóru ringar vónir. Tann av Apol nevndi prísar var jú eingin heldur. Kapitalurin skuldi nokk finna hagar, ið nakað var at gera.

P. M. Dam:

Tað er forvitnisligt at hoyra Joensen siga, at tingið einki hevði við tilfisk mál at gera. Ífall hann heldur, at fleirtalið í tinginum hevur somu hugsan, vil eg ráða honum til at seta fram uppskot til avgerðar: »Føroya lögting hevur einki at gera við fiskivinnu. Allir menn eiga at minnast til hetta og ikki spilla tíð burtur til at skriva til tingið.« Hetta kann hann so seta við stórum stavum omanfyri dynnar. Rørandi er at hoyra Chr. Holm-Jacobsens hýmnu til sín sjálvan yvir alt tað, ið hann hevur gjørt. Hesin maður ristir við grovum linjum: Har, ið kapitalurin ikki leggur lag í at leggja framat, har er einki at gera. Og har, sum hann leggur framat, har skulu vit einki gera. Hann skal vera einarðandi. Hann skal vera »alfa—omega«, byrjanin og endin.

Poul Niclasen

talaði fyrri at styðja málið og greiddi frá síni ferð í Hálendi,

har ið hann helt góð líkindi vera fyrri sølu av eitt sindur av fiski.

A. Samuelsen

helt langa talu um, et hetta mál skuldi loysast av »Fiskaexporte«.

P. M. Dam

boðaði frá einum broytingaruppskoti.

Til Føroya Fiskimenn.

Vegna lýsing frá Færoernes Rederiforening í bløðum viðvíkjandi úrslitinum úr ráðgerðini, sum felagið hevur haft við Føroya Fiskimannafelag, Suduroya Fiskimannafelag og Føroya Motorpassarafelag, skal eg Føroya Fiskimannafelags vegna loyva mær at skriva nakrar reglur um málið, 1) tí fólk ikki skal fáa eina einsduga uppfatan av tí, sum fyrri liggur, og 2) tí at fiskimenninir kunnu krevja at vita hvussu teirra mál viðvíkjandi kontraktini verður røkt av teirra álitismonnum.

Reiðarafelagið sigur frá, at ráðgerðirnar eru slitnaðar, og tað er beint sagt frá; men so endar tað við at siga, at einki útlit er fyrri semju seinni. Tað tykist mær nú at vera óvnið sagt altantið, at ikki óll ráð eru roynd enn, og so langt frá tí.

Tað hovuðspunkt, sum alt steðgaði við í hesari állogu er eitt av teimum, sum staðið hevur í kontraktini frá fyrstu tíð. Tað var til, áður enn fiskimannafelagið var til, so tað eru reiðarnir sjálvir, sum hava sett tað inn í sínum eindomi.

§ 3 inniheldur og hevur altíð innihildi tær reglur, sum veiðan skal býttast eftir bæði millum reiðara og fiskimenn og millum fiskimenn sínámillum. Greinin er nú soljóðandi:

»En Del af den fælles Fangst skal kunne anvendes til Agn og til Kost om Bord i samme Omfang som, hidtil har været Sædvane, uden at Besætningen faar nogen Godtgørelse herfor.

Den øvrige Del af Fiskeriudbyttet deles ved Torskfiskeriet saledes, at Mandskabet erhoder 35 pCt. og Rederiet 65 pCt.

Ved Haandlinefiskeriet fra Skib deles Mandskabets Andel i Forhold til det Antal Torsk, Langer, Kuller, Brosmer og Sej paa mindst 12 Tommers Længde, som hver enkelt har fanget, idet en stor Fisk regnes lige med 4 smaa. Som stor Fisk regnes kun Torsk og Langer paa mindst 18 Tommers Længde. Mandskabets Andel af Lever og Rogn samt den Helleflynder, som ikke benyttes til Agn eller Kost om Bord, lige som Udbyttet i alle andre Tilfælde 1) deles lige mellem Mandskabet, hvorved Skipper og Kok ikke medregnes.

Tað kann nú ikki vera nakar ivi um, at orðini: »i alle andre Tilfælde« sipa til øll tei tilfelli sum ikki eru »Haandlinefiskeri«, sum tei eisini sipa til øll onnur

HJA J. LAMBAA

kann bileggjast til JOLA

ferskt feitiokskajot, gott ferskt gimbur-lambskjot og fitaðir gáasarungar.

Tey, sum vilja sikra sær **GOTT JÓLAKJÓT**, biðjast um at siga frá í góðari tíð.

Telefon 89.

Altíð hava vit haft bíligar sokkar; men nú hava vit fingið stás-silki-sokkar fyrri 1 kr. 75 oyr. parið -- og teir renna sum vatnið.
Ein bilig jólagáva.

Hansina Johannesen
á Bryggjubakka.

Restpartí:

Vetrarfrakkar fyrri harrar.

Vetrarkápur fyrri damur.

verða útseldar við 25 pCt. rabat.

Havnar Kontanthandil.

fiskaslog og øll onnur úrslit úr veiðum, sum ikki eru nevnd í greinini.

Kontraktin hevur soleiðis verið galdandi bæði fyrri linufiskiskap og aðrar; men hesi seinastu árin hevur verið drivin fiskiskupur í stórru muni bæði við linu og eftir sild, og tá menn — bæði fiskimenn og reiðarar — hava hildið, at býtið millum reiðara og fiskimenn í hesum tilfelli ikki var hóskandi eftir kontraktini hava teir á ymissan hátt roynt at gingið uttan um kontraktina.

Tíðin má soleiðis sigast vera inni til at fáa ásett reglur fyrri aðrar fiskimátar enn snorisfiskiskapin, tí tað er ikki regluligt at hava eina kontrakt, sum menn siga seg vera noyddan til at bróta.

Fyrst í november mánaði í ár fekk Føroya Fiskimannafelag frá reiðarafelagnum eitt uppskot til kontrakt, sum í mangar mátar var ringari fyrri fiskimennin enn verið hevur nú mong, mong ár.

Yvirskriftin í kontraktini sum verið hevur var henda: »Kontrakt indgået mellem Færoernes Rederiforening og Føroya Fiskimannafelag for Forhyring af Mandskab til Skibe, som tilhører Medlemmer af Færoernes Rederiforening«.

Yvirskriftin í uppskotinum av november er komin til at ljóða: »Kontrakt for Haandlinefiskeriet o. s. fr.« Hetta orðið: »Haandlinefiskeriet« ger nú tað av, at kontraktin í framtíðini bert er ætlað til at galda fyrri snorisfiskiskap. Hevði nú reiðarafelagið eisini sett fram uppskot um hvussu vera skal við hinum fiskimátunum, so var fyrri so vítt einki at siga hartil, men tað gjordi reiðarafelagið ikki. Meiningin mátti tí ætlast at verða tann, at hinir fiskimátarnir skuldu kontraktast við pámystringina eftirhondini, sum brúk var fyrri

teimum; men hetta er ikki fiskimennum í lagi; teir vilja helst hava kontraktviðurskiptini í ordan, áður enn teir fara til skips. Stjórn felagsins setti tí fram uppskot til kontrakt fyrri snoris- og linufiskiskap og eitt fyrri sildaveiðu. At reiðarafelagið ikki vildi ganga við til býtið partanna millum í hesum uppskoti um kundir vera væntandi; men at tað ikki vildi hava somu kontraktina at umfata báðar hesar fiskimátar var ikki væntandi, eftirsum báðir mátar vera brúktir við somu skipum, somu manning, ja, eintó á sama fiskitúri; men tað vildi reiðarafelagið ikki, tá partarnir komu saman til ráðgerðar.

Um hetta er tað hin fyrsta ósemjan er, og á hesum skeri eru ráðgerðirnar strandaðar fyrri fyrst.

Royndir eru gjordar við at koma til sættis um býtið partanna millum og onnur víðurskipti í kontraktini, uttan tað tó hevur eydnast at nærka partarnar sonikið, at endalig semja er komin í lag um nakað nevnuvert.

Uppskotið frá Føroya Fiskimannafelag um sildakontrakt hevur slætt ikki verið til viðgerðar enn.

Útlit fyrri semju um tað nevnda hovuðspunktið skuldi ikki verið so út av lagi, 1) vegna tess, at báðir partar eru á einum máli um tað, at kontrakti er neyðug fyrri linufiskiskapin, 2) vegna tess, at tað er mest praktisk, at báðir fiskimátar eru undir somu kontrakt, tí teir vera drívni saman.

Um semja fæst í lag um býtið partanna millum og onnur víðurskipti í kontraktini er eitt annað fyrri seg, sum eg í hesi stund ikki skal uttala meg um; men kunnu partarnir ikki koma ásamt sínámillum, so er vegin opin at fara til hin lógliga semjuannarmannin, »Fortligsmanden i Arbejdsstridigheder paa Færoer-

ne«. At kasta halan í vatn og siga í forðand, at nú er einki útlit fyrri semju seinni, tykist mær at vera óvnið sagt, og lítið klókliga sagi.

Poul Juul Djurhuus,
felagsformaður
í Føroya Fiskimannafelag.

Forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdere paa Sudero.

For dem, der kendte de store rederivirksomheder paa Sudero, da de stod i deres højeste glans, virker det vemodigt nu — saa faa aar efter — at se dem ligge »døde«: anlægsbroer er gaaet i stykker, mos gror paa fisketøringspladserne, pakhuse staa tomme og forladte.

Aarsagen til denne katastrofale tilbagegang for købmændestanden paa Sudero er maaske ikke saa let at paavise, nogle mener, det er nemesis, fordi arbejdsiverne har behandlet arbejderne saa skandaløst, andre der ser klarere vil uden tvivl give købmændenes manglende evne til i den vanskelige efterkrigstid at træffe de rigtige dispositioner skylden.

Som et stjernesud paa himmelen kom og forsvandt suderokøbmændenes glanstid, millioner kroner kom og forsvandt sporløst; tilbage til tvangsauktionen blev nogle halvraadne kuttere, gamle pakhuse, fiskepladser, en masse jordegods, som købmændene, der til at begynde med ikke ejede »syru i vegg«, paa en eller anden uforstaaelig maade havde skrabet til sig og nogle individer, som intet ordentligt arbejde har lært.

Dette er kapitalismens saga paa sudero.

Man ser, at der prales med suderokøbmændenes godgørelse. Det er muligt, at de har givet af deres overflod, men deri er der jo ikke noget stort; eller hvad stort er der i at hjælpe en ung rask mand med at bygge en hytte paa betingelse af, at han og hans eventuelle efterkommere skulde trælle hos købmændene, indtil gælden var betalt, medens der samtidig blev bygget flotte villaer, ja, efter færøske forhold kan man næsten sige slotte, af den overflod, som arbejdere og fiskere havde oparbejdet, ikke alene til købmændene, men ogsaa til deres nærmeste paaraørende.

Der er ofte af rederne blevet pointeret, hvor stor risiko de havde. »Vi alene bærer hele risikoen«, kan man ofte høre dem sige; men er der ikke gang paa gang beviset, at det er fiskerne, som arbejder med livet som indsats, der bærer den største risiko. Rederne beholder livet, selv om det gaar galt med forretningen, men for dem, der mistede livet, var alt haab ude.

I denne tid da den ene forretning efter den anden paa Suderoen gaar »neden om og hjem«, sætter de samme men-